

VOORBEREIDING EN NABESPREKING IN DE KLAS

THE SKY IS THE LIMIT

Interactieve app in de schatkamer van Tongeren

Voor eerste en tweede graad secundair onderwijs

Talen: NL, FR, ENG, DU

Duur: 60'-90'

CONTEXT: SITUERING IN TIJD EN RUIMTE

Binnenkort komt u op bezoek naar het Teseum, de schatkamer in de museumsite aan de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek van Tongeren. In een prachtig historisch kader vertellen objecten van de 6de tot en met de 20ste eeuw het boeiende verhaal uit de streek. De jongeren maken met een interactieve en actuele app een tocht door een van de rijkste en oudste collecties van de Lage Landen.

THEMA EN RODE DRAAD VAN HET BEZOEK

Een schatkamer, wat is dat precies? En wat heeft die te maken met de hemel? De functie van de schatkamer voor het christendom en een aantal inzichten in wat de hemel zou kunnen zijn, komen aan bod in een interactieve app, ontwikkeld op maat van jongeren. Clichés worden aangehaald en doorbroken. Gaandeweg geven de leerlingen invulling aan wat zij zelf hemels vinden via een hemels en persoonlijk 'moodboard' dat ze maken met afbeeldingen, foto's en kernwoorden die ze formuleren bij gestelde vragen. De interactieve app verbindt de schatkamer met de leefwereld van de jongeren.

Het resultaat van hun eigen moodboard wordt na de rondleiding verstuurd naar een persoonlijk emailadres en kan na het bezoek de basis worden voor een gesprek rond de verschillende thema's in de klassikale nabespreking. Om uw bezoek optimaal voor te bereiden, kunt u de voorbereidingen in dit document gebruiken.

OPGELET! Indien u de nabespreking in de klas wilt doen, is het belangrijk dat alle leerlingen het resultaat van hun tocht door de naar zichzelf, of naar een centraal emailadres mailen. Indien dit niet gebeurt, is de inhoud niet meer raadpleegbaar.

DOELSTELLINGEN VAN EEN BEZOEK AAN DE SCHATKAMER VAN TONGEREN

De jongeren

- maken kennis met de collectie van de schatkamer van Tongeren via linken naar hun eigen leefwereld. De app vertrekt vanuit het perspectief van de bezoeker.
- leven zich in hypothetische situaties in.
- worden ondergedompeld in de wereld van symbolen en gewoontes van vroeger en nu.
- leren de basis van onze cultuur kennen aan de hand van de voorwerpen in de collectie.
- krijgen zicht op de basisterminologie met betrekking tot de Kerk en het christendom.
- kunnen de verschillen, maar ook de gelijkenissen tussen gebruiken uit het verleden en het heden herkennen.
- gebruiken verschillende zintuigen om de tentoonstelling actief te beleven.
- denken actief na over hoe 'het hemelse' van toepassing is op hun leven en hun omgeving.
- vertalen hun denken, voelen en dromen in afbeeldingen op hun moodboard.

INSTEEL VAN DE VOORBEREIDING

De voorbereiding van het bezoek aan de schatkamer van Tongeren is optioneel. Het vertrekpunt is de leefwereld van jongeren. Er wordt summier ingegaan op wat kostbaar is voor hen en ook op hun visie op het hiernamaals. U kunt kiezen om beide of slechts één van de voorbereidingen te doen in de klas. Uiteraard kunt u als leerkracht zelf verder bouwen op deze suggesties. De oefeningen kunnen mondeling of schriftelijk gemaakt worden. Indien u voor het tweede kiest, kunt u gebruik maken van de bijlage als ondersteuning.

INSTEEL VAN DE NABESPREKING

De leerlingen denken na over de tocht die ze door de schatkamer maakten. Door in te zoomen op bepaalde onderdelen van hun moodboard gaan de leerlingen in gesprek rond hun eigen ervaringen en bedenkingen. Ze zoeken verbanden tussen het heden en het verleden en onderzoeken gelijkenissen en verschillen tussen vroeger en nu. Ook hier kan u ofwel mondeling te werk gaan, ofwel gebruik maken van de bijlage.

VOORBEREIDINGEN VOOR IN DE KLAS

OEFENING 1: EEN VOORWERP MET BETEKENIS

Opdracht voor de leerlingen

Denk na over het meest kostbare voorwerp dat je bezit. Noteer dit voorwerp en beantwoord schriftelijk en in stilte volgende vragen:

- Geeft dit voorwerp weer wie jij bent?
 - o Hoe wel/niet?
- Zal dit voorwerp jou overleven?
 - o Waarom wel/niet?
- Wil je dat mensen zich jou herinneren aan de hand met dit voorwerp?
 - o Waarom wel/niet?

Als je al deze vragen beantwoordde, blijf je dan bij je keuze van je meest kostbare voorwerp, of kies je toch iets anders? Zo ja, wat en waarom?

Voor de leerkracht (eventueel mee te geven aan de leerlingen)

Bespreek de keuze van de leerlingen en de daarbij horende vragen in een klasgesprek.

Link met de schatkamer van Tongeren

De schatkamer van Tongeren biedt onderdak aan een schitterende verzameling kerkschatten. Prachtige reliekhouders en kunstwerken vertellen het rijke verleden van de christelijke traditie in onze streken. De kostbaarheden zijn het resultaat van puur vakmanschap en zijn vervaardigd uit de beste materialen. Door hun exclusiviteit en duurzame grondstoffen hebben ze de eeuwen getrotseerd.

Zouden de door de leerlingen gekozen voorwerpen passen in deze context?

OEFENING 2: HET PARADIJS

Opdracht voor de leerlingen

Geloof jij in een leven na de dood? Misschien in een hemel, of hel, of een paradijs, of zelfs in reïncarnatie? Misschien kom jij terug als geest of misschien ook niet en geloof je helemaal nergens in en is de dood het einde? Geef vorm aan jouw idee. Dit kan op verschillende manieren:

- Zoek afbeeldingen op het internet en breng ze samen in een document.
- Maak een collage uit kranten en tijdschriften.
- Schrijf trefwoorden op die passen bij jouw idee van het hiernamaals en of het al dan niet bestaat.

Voor de leerkracht (eventueel mee te geven aan de leerlingen)

De leerlingen krijgen de kans om hun vormgeving toe te lichten in de klas, waarna een klasgesprek op gang komt. Volgende vragen kunnen daarbij ondersteunen:

- Waarin geloof jij wel of niet?
- Waarom geloof je daarin? Kan je dat verwoorden/uitleggen?
- Vanwaar komt dat geloof? Heb je dat geleerd van jouw ouders, vrienden, op school, of is het gewoon zo?
- Hoe komt het dat je hebt gekozen voor die bepaalde vormgeving? Is dat ingegeven door je omgeving (media, klasgenoten, maatschappij...)

Link met de schatkamer van Tongeren

De voorwerpen in de schatkamer hebben meestal direct of indirect een link met het christelijke hiernamaals of de hemel. Op die hemel wordt tijdens de ontdekkingsstocht in het Teseum uitvoerig ingegaan. Dankzij deze voorbereiding hebben de leerlingen zelf al nagedacht over hun hiernamaals of gebrek daaraan alvorens ze in contact komen met de christelijke hemel. Misschien zullen ze bepaalde gelijkaardige elementen van hun eigen ideeën in de christelijke waarden herkennen, of misschien juist helemaal niet.

OEFENING 3: EEN BEETJE GESCHIEDENIS

Opdracht voor de leerlingen

Ga alleen of in groepjes online op zoek naar informatie met betrekking tot 1 van de drie thema's. Zet je ontdekkingen om in een hippe PowerPoint presentatie van maximaal 5 slides. Zorg ervoor dat je deze oude onderwerpen nieuw leven inblaast en verduidelijkt voor je klasgenoten. Gebruik eventueel hedendaagse voorbeelden om je verhaal te verduidelijken.

THEMA 1: HEILIGEN

- Welke heiligen ken jij vandaag nog?
- Wat zijn heiligen eigenlijk?
- Wat is een attribuut?
- Kies 1 heilige uit de lijst en zoek volgende informatie op:
 - Welk attribuut heeft de heilige bij zich? Waarom?
 - Maternus
 - Petrus
 - Paulus
 - Johannes de Doper
 - Christoffel
 - Helena
 - Andreas
 - Catharina

THEMA 2: PELGRIMSTOCHT

- Wat is een pelgrimstocht?
- Waarom gingen mensen in de middeleeuwen op pelgrimstocht?
- Waarom gaan mensen vandaag op pelgrimstocht?
- Zoek 3 pelgrimsplaatsen voor 3 verschillende levensbeschouwingen.

THEMA 3: RELIEKEN

- Wat is een relik (of relikwie)? Voor welke levensbeschouwingen zijn ze belangrijk?
- Relieken worden bewaard in relikhouders. Zoek vijf verschillende

afbeeldingen van reliekhouders.

- Hoe bewaar jij belangrijke voorwerpen?
- Wat zou jij bewaren van een dierbare overledene? En hoe zou je dat bewaren?

Voor de leerkracht (eventueel mee te geven aan de leerlingen)

Overloop samen met de leerlingen de presentaties. Moedig medeleerlingen aan vragen te stellen als er iets onduidelijk zou zijn, zodat ze met de terminologie vertrouwd raken.

Link met de schatkamer van Tongeren

De gestelde vragen vormen de ideale basis voor een kennismaking met de terminologie van het Teseum.

NABESPREKINGEN VOOR IN DE KLAS

OEFENING 1 (→ INDIEN DE VOORBEREIDING IN DE KLAS OOK IS GEBEURD)

Opdracht voor de leerlingen

Denk na over een of beide vragen:

- In welk opzicht kwam jouw gekozen schat uit de voorbereiding overeen met de schatten die je hebt gezien in de schatkamer? Kan je het uitleggen aan de hand van een voorwerp op jouw moodboard? (→OEF 1 uit de voorbereiding)
- Vergelijk jouw hiernamaals met wat je te weten bent gekomen over de christelijke hemel. Waar liggen de gelijkenissen of de verschillen? (→OEF 2 uit de voorbereiding). Voor welk symbool voor de hemel koos je op jouw moodboard (afbeelding met bestandsnaam: 4_image.jpg) en waarom?

Voor de leerkracht

De antwoorden op boven gestelde vragen kunt u in een klasgesprek overlopen, of de leerlingen dienen ze schriftelijk in.

OEFENING 2: OVERLOPEN VAN HET MOODBOARD

Opdracht voor de leerlingen

Je creëerde tijdens jouw bezoek aan de schatkamer een persoonlijk moodboard dat je naar jezelf doorstuurde. Bespreek een of meerdere onderwerpen samen in de klas.

- Waarom koos je voor die bepaalde achtergrondkleur van jouw moodboard? Weet je nog wat die betekende?
- Welke rituelen doe jij samen met anderen? Welke symbolische handelingen komen daarbij kijken?
- Welk symbool koos je voor verdraagzaamheid (afbeelding met bestandsnaam: 7_image.jpg)? Vergelijk met je klasgenoten. Welk symbool is het meest gekozen en welk het minst? Ga per symbool samen staan. Waarom kozen jullie hiervoor?

Voor de leerkracht

Betekenis van de kleuren kan klassikaal besproken worden:

Rood → passie
Oranje → optimisme
Geel → intelligentie
Groen → evenwicht
Blauw → vertrouwen
Indigo → gevoelig
Paars → verbeelding
Zwart → mysterieus

Eens de groepjes per symbool staan, bespreken ze het belang van verdraagzaamheid in de samenleving aan de hand van een van de onderstaande onderwerpen naar keuze.

- Verdraagzaamheid ten opzichte van religie
- Verdraagzaamheid ten opzichte van geaardheid
- Verdraagzaamheid ten opzichte van huidskleur
- Verdraagzaamheid ten opzichte van gender
- Verdraagzaamheid ten opzichte van klasgenoten
- Verdraagzaamheid ten opzichte van jouw ouders

OEFENING 3: VROEGER EN NU

Opdracht voor de leerlingen

Hoe los jij problemen op? Denk per twee na over hoe je omgaat met volgende uitdagingen:

- Ziekte
- Eenzaamheid
- Drang naar avontuur

Hoe gingen leeftijdsgenoten eeuwen geleden met deze problemen om, denk je? Is er veel veranderd tussen vroeger en nu, of zijn er nog gelijkenissen? Kan je nog uitdagingen bedenken die vandaag hetzelfde waren als 500 jaar geleden? Hoe zijn de oplossingen vandaag anders dan vroeger?

Voor de leerkracht

Overloop samen de antwoorden van de leerlingen en kom tot volgende conclusie:

Hedendaagse problemen zijn universeler dan we denken. Doorheen de menselijke geschiedenis hebben individuen te maken gehad met ziekte, eenzaamheid, de drang naar samenhang of avontuur... Soms zijn de oplossingen voor deze problemen al millennia onveranderd gebleven. Soms is alles geëvolueerd en zijn de oplossingen voor deze universele problemen veranderd.

Voorbeeld:

De manier waarop we vandaag in onze westerse wereld met ziekte omgaan is helemaal anders dan honderden jaren geleden. Menselijke vindingrijkheid en de technologische (r)evolutie brengen elke dag nieuwe oplossingen met zich mee. Als die moderne middelen niet werken, reiken we vaak terug naar remedies van vroeger en zullen we misschien bidden, op bedevaart gaan en terugvallen op een kracht buiten ons, ons geloof in iets groter.

BIJLAGE

Vorbereiding en nabespreking in de klas

Opdracht 1

Denk na over het meest kostbare voorwerp dat je bezit. Noteer dit voorwerp en beantwoord schriftelijk en in stilte volgende vragen:

- Geeft dit voorwerp weer wie jij bent?
 - o Hoe wel/niet?

- Zal dit voorwerp jou overleven?
 - o Waarom wel/niet?

- Wil je dat mensen zich jou herinneren aan de hand met dit voorwerp?
 - o Waarom wel/niet?

Als je al deze vragen beantwoordde, blijf je dan bij je keuze van je meest kostbare voorwerp, of kies je toch iets anders? Zo ja, wat en waarom?

Opdracht 2

Geloof jij in een leven na de dood? Misschien in een hemel, of hel, of een paradijs, of zelfs in reïncarnatie? Misschien kom jij terug als geest of misschien ook niet en geloof je helemaal nergens in en is de dood het einde? Geef vorm aan jouw idee. Dit kan op verschillende manieren:

- Zoek afbeeldingen op het internet en breng ze samen in een document.
- Maak een collage uit kranten en tijdschriften.
- Schrijf trefwoorden op die passen bij jouw idee van het hiernamaals en of het al dan niet bestaat.

Opdracht 3

Ga alleen of in groepjes online op zoek naar informatie met betrekking tot 1 van de drie thema's. Zet je ontdekkingen om in een hippe PowerPoint presentatie van maximaal 5 slides. Zorg ervoor dat je deze oude onderwerpen nieuw leven inblaast en verduidelijkt voor je klasgenoten. Gebruik eventueel hedendaagse voorbeelden om je verhaal te verduidelijken.

THEMA 1: HEILIGEN

- Welke heiligen ken jij vandaag nog?
- Wat zijn heiligen eigenlijk?
- Wat is een attribuut?
- Kies 1 heilige uit de lijst en zoek volgende informatie op:
 - Welk attribuut heeft de heilige bij zich? Waarom?
 - Maternus
 - Petrus
 - Paulus
 - Johannes de Doper
 - Christoffel
 - Helena
 - Andreas
 - Catharina

THEMA 2: PELGRIMSTOCHT

- Wat is een pelgrimstocht?
- Waarom gingen mensen in de middeleeuwen op pelgrimstocht?
- Waarom gaan mensen vandaag op pelgrimstocht?
- Zoek 3 pelgrimsplaatsen voor 3 verschillende levensbeschouwingen.

THEMA 3: RELIEKEN

- Wat is een relik (of relikwie)? Voor welke levensbeschouwingen zijn ze belangrijk?
- Relieken worden bewaard in relikhouders. Zoek vijf verschillende afbeeldingen van relikhouders.

- Hoe bewaar jij belangrijke voorwerpen?
- Wat zou jij bewaren van een dierbare overledene? En hoe zou je dat bewaren?

Opdracht 1

Denk na over een of beide vragen:

- In welk opzicht kwam jouw gekozen schat uit de voorbereiding overeen met de schatten die je hebt gezien in de schatkamer? Kan je het uitleggen aan de hand van een voorwerp op jouw moodboard? (→OEF 1 uit de voorbereiding)
- Vergelijk jouw hiernamaals met wat je te weten bent gekomen over de christelijke hemel. Waar liggen de gelijkenissen of de verschillen? (→OEF 2 uit de voorbereiding). Voor welk symbool voor de hemel koos je op jouw moodboard (afbeelding met bestandsnaam: 4_image.jpg) en waarom?

Opdracht 2

Je creëerde tijdens jouw bezoek aan de schatkamer een persoonlijk moodboard dat je naar jezelf doorstuurde. Bespreek een of meerdere onderwerpen samen in de klas.

- Waarom koos je voor die bepaalde achtergrondkleur van jouw moodboard? Weet je nog wat die betekende?
- Welke rituelen doe jij samen met anderen? Welke symbolische handelingen komen daarbij kijken?
- Welk symbool koos je voor verdraagzaamheid (afbeelding met bestandsnaam: 7_image.jpg)? Vergelijk met je klasgenoten. Welk symbool is het meest gekozen en welk het minst? Ga per symbool samen staan. Waarom kozen jullie hiervoor?

Bespreek in jouw groepje het belang van verdraagzaamheid in de samenleving aan de hand van een van de onderstaande onderwerpen naar keuze.

- Verdraagzaamheid ten opzichte van religie
- Verdraagzaamheid ten opzichte van geaardheid
- Verdraagzaamheid ten opzichte van huidskleur
- Verdraagzaamheid ten opzichte van gender
- Verdraagzaamheid ten opzichte van klasgenoten
- Verdraagzaamheid ten opzichte van jouw ouders

Opdracht 3

Hoe los jij problemen op? Denk per twee na over hoe je omgaat met volgende uitdagingen:

- Ziekte
- Eenzaamheid
- Drang naar avontuur

Hoe gingen leeftijdsgenoten eeuwen geleden met deze problemen om, denk je? Is er veel veranderd tussen vroeger en nu, of zijn er nog gelijkenissen? Kan je nog uitdagingen bedenken die vandaag hetzelfde waren als 500 jaar geleden? Hoe zijn de oplossingen vandaag anders dan vroeger?